

ANDREJ MALNIČ: SLOVENCİ, VİNO İN DRŽAVA: ŠTAJERCİ İN ŠMARNICA

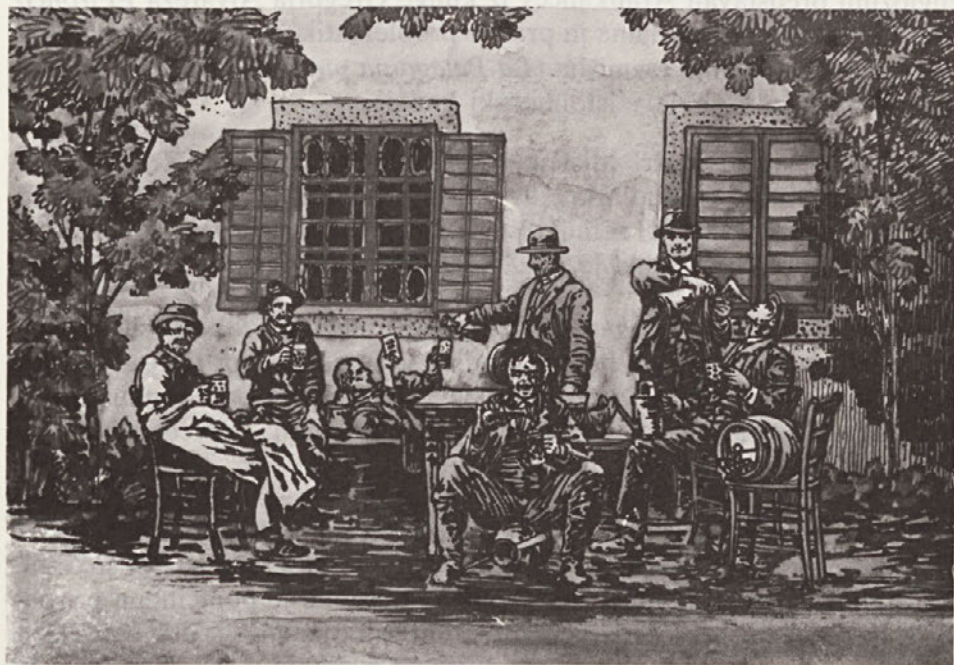
(diplomska naloga)

Andrej Malnič postavi z naslovom SLOVENCİ, VİNO İN DRŽAVA svoji nalogi zelo širok okvir, vendar temo svoje diplomske naloge takoj zoži na en del Slovencev in eno vino: ŠTAJERCİ İN ŠMARNICO. V neomejenem prostoru je težko vzpostaviti red. Misel, ki je izposojena pri TANHOFERJU, profesorju filmske fotografije na zagrebški AKFIT-u drži tudi pri zastavljanju naloge. Široka zasnova raziskave nam omogoča vpeljavo velikih količin materialov, ki pa nam jih je potem težko spraviti v red in postaviti pravila, kar je cilj raziskave. Andrej se tega očitno zaveda in je zato racionalen. V zasnovi naloge ni preširok in zato ne izgublja energije s tavanjem po močvirjih iskanja Slovencev, ampak vso energijo zbere okrog enega problema in določene skupine ljudi. Ta problem pa zato toliko globlje raziše.

Že seznam uporabljene literature in časopisnih virov kaže, da je Andrej temeljito spoznal tematiko in zgodovinski razvoj problema, še preden se je odpravil na teren. Skozi sam tekst naloge pa spoznavamo, da Andrej ve kaj piše. Vsako trditev najprej utemelji, nato nam v dokaz ponudi še citat iz časopisov in izjave informatorjev, ki njegovo tezo še dodatno podkrepijo. Včasih se zdi, da je tako nizanje citatov že pleonastično prepričevanje že prepričanega, vendar v nalogi, ki se ukvarja z življenjem nekega stereotipa, drugače pač ne gre, saj je kvaliteta pojavljanja eden glavnih postulatov stereotipa. Razširjenost stereotipa, ali bolje rečeno zastopanost ljudi, ki nanj pristajajo, nam kaže njegovo moč. Vsak stereotip ima svoje notranje življenje. V nekem trenutku se pojavi, nato razširi in zelo počasi izgine. Tudi s stereotipom o šmarnici je tako. Pojavi se veliko kasneje od šmarnice in šmarničnega vina in obvladuje prostor še potem, ko spoznamo, da metil alkohol, ki ga to vino vsebuje, ni tako usoden za človekovo zdravje. Pri tem vinu gre pač za nekaj drugega. Določena skupina ljudi razširi stereotip zato, da bi preko njega vzpostavila kompleks manjvrednosti in s tem ekskomunicirala drugo skupino ljudi. Predmet takega stereotipa je lahko karkoli: velikost hiše ali kraj, na katerem stoji, velikost kozolca, obleka oziroma noša, hrana ali pa tako kot v našem primeru vino in vinska trta. Ekskomunicirani pa niso predmeti sami, ampak vedno ljudje, ki se z njimi ukvarjajo. Andrej je že s tem, da je v naslovu postavil vino med Slovence in državo nakazal, da je vino le medij komuniciranja med dvema strukturama, ki ne moreta vzpostaviti neposrednih stikov.

Stereotip pa ne črpa moči le iz razkola med dvema strukturama, ampak

tudi iz notranjih lastnosti neke strukture. Torej ne le iz nasprotja med državo in Slovenci, ampak tudi iz razmer, v katerih so Slovenci živeli. Če je šmarnica revežev izhod v sili, je pač vsak revež s prstom veselo pokazal na drugega češ: »On je šele revež ne jaz. Saj je on še bolj vezan na šmarnico kot jaz.« To pa daje stereotipu, ki postane že kar kompleks, pravo vztrajnost.

Iz zbirke arh. I. Jagra (last Biblioteke SAZU): risba – kultura Slovencev

Ne le globina razkola, ampak predvsem veselja nad tem, da lahko s prstom pokažemo na nekoga, ki je še bolj zanikrni od nas samih, mu daje moč, da preživi ne le državo in trto ampak tudi ljudi. Vzvod vsega pa je prav občutek lastne ničvednosti.

Borut Koloini

IRENE MISLEJ, JANEZ BENIGAR. IZBRANO GRADIVO

ZNANSTVENI INŠTITUT FILOZOFSKE FAKULTETE,
LJUBLJANA 1988, 148 STR.

Janeza Benigarja (1883–1950) smo doslej poznali z imeni Ivan, Janko ali Juan, pač glede na to, če so o njem pisali slovenski, hrvaški ali argentinski avtorji. Irene Mislej pa ga je tokrat predstavila kot Janeza; najbrž zato, da bi bolj poudarila njegov slovenski rod. Vsa Benigarjeva zapuščina (zlasti rokopisna), še ni pregledana in ovrednotena, zato o njej še ni moč izreči končne ocene. Vsekakor pa že po tem, kar doslej vemo o njem,